

SPIS TREŚCI

Do Czytelnika	9
Wprowadzenie	11
Rozdział 1	
Starożytność	25
1.1. Starożytny Bliski Wschód	25
1.1.1. Monarchia despotyczna	26
1.1.2. Imperium	30
1.1.3. Teokracja żydowska	31
1.2. Starożytna Grecja	33
1.2.1. <i>Polis</i> jako horyzont greckiej myśli ustrojowej i społecznej	34
1.2.2. Sparta	38
1.2.3. Demokracja ateńska	39
1.2.4. Platon: „dobrze urządzona <i>polis</i> ” filozofów	43
1.2.5. Arystoteles: <i>zoon politikon</i> i ustrój złotego środka	47
1.3. Epoka hellenistyczna	53
1.3.1. Od <i>polis</i> do imperium	53
1.3.2. Szkoły hellenistyczne	55
1.3.3. Ustrojowa i społeczna myśl Rzymu	58
Rozdział 2	
Od niewidzialnej wspólnoty do <i>dominium mundi</i>	65
2.1. Wczesne chrześcijaństwo	65
2.1.1. Stosunek do państwa i władzy: obojętny szacunek	66
2.1.2. Wizja społeczeństwa: solidaryzm, kosmopolityzm, organicyzm	68
2.1.3. Etytyzacja chrześcijaństwa i cesaropapizm	69
2.1.4. Augustyn z Hippony: <i>civitas Dei</i> i <i>civitas terrena</i>	72
2.2. Wiek średni	76
2.2.1. <i>Regnum, sacerdotium</i> i walka o <i>dominium mundi</i>	77
2.2.2. Średniowieczny organicyzm	83
Rozdział 3	
Przesilenie nowożytne	86
3.1. Schyłek średniowiecza	87
3.1.1. Przemiany gospodarcze i społeczne	87
3.1.2. Rozwój władzy publicznej	88

3.1.3. Odkrycie Arystotelesa.....	89
3.1.4. Św. Tomasz z Akwinu: arystotelizm „ochrzczony”	91
3.1.5. Marsyliusz z Padwy: arystotelizm złaicyzowany i suwerenność ludu.....	94
3.2. Renesans	97
3.2.1. Rys historyczny	97
3.2.2. Machiavelli: realizm polityczny	100
3.2.3. Bodin: suwerenność władzy państwowej	104
3.2.4. Renesansowa utopia.....	107
3.2.5. Wpływ reformacji.....	110
3.2.6. Ustrojowa specyfika Rzeczypospolitej	113

Rozdział 4

Wiek XVII: Ideowe podstawy nowożytności	119
4.1. Od monarchii stanowej do monarchii absolutnej (i nie tylko)	119
4.1.1. Francja.....	126
4.1.2. Brandenburgia i Prusy	129
4.1.3. Zjednoczone Prowincje Niderlandów	130
4.1.4. Rewolucje angielskie	131
4.2. W stronę świeckiej teorii politycznej.....	135
4.2.1. Mechanicyzm	135
4.2.2. Kontraktualizm.....	137
4.2.3. Grocjusz i racjonalistyczna szkoła praw natury	139
4.3. Doktrynalne oblicza absolutyzmu.....	142
4.3.1. „Boskie uprawnienie królów”	142
4.3.2. Thomas Hobbes i jego <i>Lewiatan</i>	143
4.3.3. Baruch Spinoza: absolutyzm społeczeństwa	147
4.4. John Locke: zapowiedź liberalizmu	149

Rozdział 5

Wiek światła.....	152
5.1. Charakterystyka epoki.....	152
5.1.1. Absolutyzm i liberalizm: wspólne problemy, odmienne rozwiązania.....	154
5.2. Doktryna „absolutyzmu oświeconego” i państwo „policyjne”	157
5.2.1. Prusy	162
5.2.2. Austria.....	164
5.2.3. Rosja.....	166
5.3. Między starym i nowym	168
5.3.1. Fizjokratyzm	169
5.3.2. Karol Monteskiusz	170
5.4. Liberalizm	173
5.4.1. Adam Smith i oświecenie szkockie	174
5.4.2. Wilhelm von Humboldt: perfekcjonizm <i>contra</i> paternalizm.....	176
5.4.3. „Ojcowie założyciele” Stanów Zjednoczonych Ameryki.....	178
5.5. Buntownicy	181
5.5.1. Jean-Jacques Rousseau.....	182
5.5.2. Utopiści i wczesny „komunizm”	186
5.5.3. Wielka Rewolucja Francuska	190

Rozdział 6

Wiek historii.....	199
6.1. Europa w wieku XIX – przemiany polityczne, społeczne i ideowe	199
6.1.1. Zmiany na mapie politycznej	199
6.1.2. Punkty sporne XIX-wiecznej teorii państwa i społeczeństwa.....	203
6.2. Ideolodzy czy naukowcy: meandry „światopoglądu naukowego”	207
6.2.1. Hegel i historycyzm.....	211
6.2.2. Auguste Comte i pozytywizm	213
6.2.3. Darwinizm społeczny	216
6.2.4. Rasizm i antysemityzm.....	218
6.3. Główne nurty myśli politycznej w XIX w.....	220
6.3.1. Liberalizm – jednostka w masie społeczeństwa	221
6.3.2. Konserwatyzm – społeczeństwo, wspólnota, naród.....	233
6.3.3. Socjalizm – społeczeństwo bez państwa.....	243
6.3.4. Anarchizm – jednostka i społeczeństwo przeciw państwu	254
6.3.5. „Aggiornamento” Leona XIII – państwo dla społeczeństwa, społeczeństwo dla jednostki	257

Rozdział 7

Dwudziestolecie międzywojenne.....	261
7.1. Myśl ekonomiczna w czasach „wielkiego kryzysu”	262
7.1.1. Keynesizm.....	263
7.1.2. „New Deal” F.D. Roosevelta.....	265
7.2. Między demokracją, autorytaryzmem i totalitaryzmem.....	266
7.2.1. Elityzm.....	269
7.2.2. „Decyzjonizm” Carla Schmitta	272
7.2.3. Faszyzm i narodowy socjalizm.....	274
7.2.4. Komunizm radziecki	279

Rozdział 8

Główne nurty powojennej myśli ustrojowej i społecznej.....	283
8.1. Liberalizm	285
8.1.1. Liberalizm współczesny.....	286
8.1.2. Ordoliberalizm	288
8.1.3. Libertarianizm	289
8.1.4. Komunitaryzm	292
8.2. Konserwatyzm	292
8.2.1. Nowa Prawica	295
8.3. Socjalizm i socjaldemokracja	296
8.3.1. Socjaldemokracja	297
8.3.2. Neomarksizm	300